

MODERNIZAREA STRUCTURILOR ECONOMIEI ȘI DEZVOLTAREA SOCIALĂ ÎN STRATEGIA DE DEZVOLTARE INTENSIV-CALITATIVĂ A ROMÂNIEI

Prof. dr. Barbu Gh. Petrescu

În condițiile contemporane, modernizarea structurii economiei naționale este un proces legic, obiectiv, ce derivă din caracteristicile noii etape a revoluției tehnico-științifice, constind din modificări succesive, cantitative și calitative, ce intervin în toate structurile economice (inter-ramuri, în cadrul ramurilor, în interiorul grupelor de produse, în ciclul vital al produsului) ca rezultat al ritmurilor diferențiate de dezvoltare a producției și al tendințelor generate de progresul tehnico-științific contemporan. Modernizarea structurilor economiei românești este o parte integrantă a procesului de dezvoltare economică intensivă a economiei noastre naționale.

Această orientare constituie o componentă fundamentală a strălucitei strategii românești de progres economico-social al țării, elaborată cu contribuția hotărătoare a marelui și ilustrului nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, personalitate dintre cele mai proeminente a lumii contemporane, căruia țara noastră îi datorează perioada cea mai bogată în realizări din întreaga sa istorie.

Desigur realizarea unei structuri complexe și moderne a economiei românești nu echivalează cu copierea mecanică a structurilor existente în țările industrializate dezvoltate. Fără a ignora experiența unor țări avansate economic, strategia partidului nostru are în vedere crearea unei structuri proprii, adecvate condițiilor specifice și obiectivelor de perspectivă ale dezvoltării naționale, ținând seama de nivelul actual al economiei și de potențialul productiv existent, de necesitățile prezente și viitoare ale membrilor societății socialiste multilateral dezvoltate.

Obiectivul major al deceniului actual, stabilit de Congresul al XII-lea și al XIII-lea ale Partidului Comunist Român îl constituie dezvoltarea puternică în continuare a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale, înfăptuirea în linii generale a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Transformarea României în țară cu nivel mediu de dezvoltare economică și micșorarea decalajelor față de țările dezvoltate se integrează organic în strategia unitară a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism, strategie ce presupune profunde transformări revoluționare în toate domeniile : economic, știință, cultură, învățământ, organizare și conducere, legislație etc. În perspectivă, economia României, cu caracter preponderent industrial-agricol va trebui să se bazeze pe o industrie puternic dezvoltată, modernă, de un înalt nivel tehnic, pe o agricultură intensivă, cu o productivitate a muncii ridicată. Rolul hotăritor în dinamismul economiei noastre revine factorilor calitativi, intensivi de dezvoltare : creșterea eficienței economice și a pro-

ductivității muncii; reducerea cheltuielilor materiale; sporirea continuă a producției industriale și agricole; valorificarea maximă a produselor românești pe piața mondială; creșterea mai puternică a bazei energetice și de materii prime proprii și valorificarea superioară a acestora etc. Trecerea la dezvoltarea de tip intensiv în toate domeniile impune creșterea cantitativă și calitativă în continuare a producției fizice, a venitului național, a bazei tehnico-materiale, crearea resurselor pentru îmbunătățirea, pe mai departe, a vieții întregului nostru popor.

Dinamismul economiei românești se caracterizează prin dezvoltarea unitară, armonioasă a tuturor domeniilor vieții economico-sociale, efortul prioritar fiind îndreptat spre dezvoltarea forțelor de producție, pe calea industrializării, făuririi unei agriculturi intensive, creșterii calitative a economiei, ridicării eficienței economice — direcții hotărâtoare pentru depășirea stadiului de țară în curs de dezvoltare. Documentele adoptate de către cel de-al XIII-lea Congres al partidului stabilesc direcțiile de acțiune pentru modernizarea economiei naționale, pentru crearea și perfecționarea unui puternic complex economic național. În acest sens se prevede asigurarea unui raport optim între industrie și agricultură, dezvoltarea armonioasă și echilibrată a tuturor ramurilor economiei naționale — condiție primordială a progresului său continuu și multilateral.

În procesul de modernizare a industriei, o atenție deosebită se acordă realizării programelor privind dezvoltarea mai rapidă a bazei energetice și de materii prime, rezolvării optime a corelației dintre dezvoltarea industriei prelucrătoare și baza proprie energetică și de materii prime, urmărindu-se în mod prioritar reducerea importurilor. Industria prelucrătoare se dezvoltă prin adoptarea de noi tehnologii — ciberneticizarea, robotizarea, electronizarea, tehnologiile flexibile etc. — care să asigure o valorificare superioară a materiilor prime și materialelor, adoptând criterii corespunzătoare de maximă reducere a consumurilor energetice, folosind mai eficient capacitățile de producție și obținând produse de înaltă calitate și competitivitate în schimburile internaționale.

Agricultura înregistrează și ea o dezvoltare puternică, armonizată cu cea a industriei, o dezvoltare în care ridicarea productivității muncii are o importanță deosebită.

Perfecționarea întregii vieți economice, prin realizarea unor noi structuri și modernizarea celor existente, are loc în condițiile unei optimizări corespunzătoare a repartizării venitului național între fondul de consum și cel de dezvoltare și ale creșterii eficienței întregii activități productive. În același timp, modernizarea structurilor economice presupune sporirea aportului cercetării științifice la promovarea progresului tehnic, la soluționarea problemelor tehnice și tehnologice ce stau în fața unităților economice, la valorificarea superioară a materiilor prime de bază, cit și a celor secundare rezultate din procesul anterior de producție. Știința și cercetarea conduse în mod eminent de tovarăsa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim viceprim-ministru al guvernului și președintele Consiliului Național pentru Știință și Învățământ, savant de renume mondial, vor avea contribuții sporite în întreg procesul de modernizare a structurilor industriale și economice.

Pentru modernizarea structurilor economiei românești un rol major revine procesului investițional, fondurile de investiții având un rol determinant în creșterea potențialului productiv al economiei naționale. În acest domeniu, caracteristica principală, subordonată necesității trecerii

la dezvoltarea economică predominant intensivă, o constituie alocarea fondurilor în mod prioritar pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al potențialului economic existent — completînd dotarea din unele sectoare și realizînd o mai bună utilizare a capacităților puse în funcțiune în anii anteriori, în timp ce o proporție relativ mai mică de fonduri de investiții se repartizează pentru crearea de noi unități. Concomitent cu executarea unor importante lucrări pentru punerea în valoare a noi rezerve de minerale utile și de resurse energetice, investițiile noi în industrie vor fi orientate cu prioritate pentru lucrări de modernizări și reutilări prin care să se asigure o mai bună profilare, integrare și specializare a producției. Obținerea unei eficiențe economice maxime în utilizarea resurselor materiale și financiare alocate programului de investiții se va urmări în mod constant în realizarea tuturor fazelor procesului investițional.

Modernizarea structurii economiei naționale este un proces permanent, cu multiple și profunde implicații asupra progresului economico-social al țării. În acest sens, o atenție deosebită se acordă îmbunătățirii nivelului tehnic al produselor, corespunzător exigențelor pieței mondiale, valorificării superioare a resurselor materiale și umane, ridicării gradului de tehnicitate a întregii producții, perfecționării tehnologiilor de fabricație în toate ramurile economiei naționale, sporirii rentabilității producției și a întregii vieți economice în vederea creșterii mai rapide a venitului național și a bunăstării întregului popor. În toate aceste domenii există programe de acțiune concepute și adoptate la nivel național, cu obiective și responsabilități detaliate.

Industria are un rol conducător în complexul economic național, ca bază a dezvoltării celorlalte ramuri de activitate și în primul rînd a agriculturii. Totodată, ca ramură generatoare, purtătoare și propagatoare de progres tehnico-științific, industria este supusă ea însăși la un complex proces de modernizare și diversificare pe baza tehnicii celei mai avansate, în concordanță cu cerințele de ansamblu ale economiei naționale. Se are în vedere — fiind în curs de desfășurare — o restructurare a industriei în funcție de imperativele majore ale revoluției tehnico-științifice și de necesitatea realizării unui echilibru între ramurile prelucrătoare și baza energetică și de materii prime.

O atenție aparte se acordă dezvoltării cu precădere a ramurilor și subramurilor de mare tehnicitate și eficiență, cu consumuri mai scăzute de materii prime, materiale și energie, cu un grad ridicat de valorificare a resurselor materiale, care încorporează muncă complexă, de o calificare superioară. Astfel, pentru valorificarea superioară a metalului, un accent deosebit se pune pe dezvoltarea mai puternică a producției de oțeluri speciale, aliate și înalt aliate, a producției de table și benzi laminate la rece, electrotehnice, din oțel inoxidabil, pe dezvoltarea electrotehnicii și micro-electrotehnicii, a mijloacelor de automatizare și conducere a proceselor de producție, mașinilor-unelte, mecanicii fine, opticii și echipamentelor hidraulice și pneumatice etc.

În general, producția industriei constructoare de mașini asigură, în proporție decisivă, utilajele și instalațiile necesare programului de investiții, livrează produse la export de o valoare dublă față de cea realizată în cîcinalul anterior.

În industria chimică, crește gradul de prelucrare a petrolului, a gazului metan și a altor materii prime, se realizează noi produse din mase plastice, se dezvoltă chimia fină și producția de materiale speciale pentru

electronică și alte domenii de înaltă tehnicitate. Semnificativă pentru modernizarea structurală a industriei chimice este orientarea prevăzută, în următorul cincinal, de dezvoltare cu precădere a chimiei de sinteză fină, a producției de articole de mic tonaj, materiale ultrapure, semiconductoare și monocristaline, reactivi de înaltă puritate ș.a.

Odată cu dezvoltarea forțelor de producție și a modernizării structurii economiei naționale partidul și statul nostru acționează cu fermitate pentru perfecționarea întregului sistem al relațiilor de producție, pentru ridicarea continuă a nivelului calitativ al activității de conducere și planificare, astfel încât acesta, printr-o funcționalitate sporită, să asigure progresul multilateral al societății.

Tocmai dintr-o asemenea perspectivă pe primul plan au fost trecuți indicatorii ce exprimă activitățile finale, ca producția netă, nominalizarea în detaliu a obiectivelor de investiții, indicatorii calitativi de comerț exterior etc. Iar ca o expresie semnificativă a procesului de modernizare a structurilor economiei românești se vădese — și se vor vădi în tot mai mare măsură — accentuarea devansării ritmului de creștere a produsului social față de cel al venitului național, dinamica pregnantă a indicatorilor de eficiență, corelarea optimă a creșterii productivității muncii și a producției cu creșterea fondurilor fixe etc.

În pas cu creșterea intensă a forțelor de producție, reprezentativă pentru crearea și dezvoltarea industriei și agriculturii moderne, a economiei moderne, forța de muncă și utilizarea sa rațională constituie factorul hotărâtor în sporirea continuă a rodniciei, a productivității muncii. Aceasta depinde nemijlocit de nivelul de dezvoltare a mijloacelor de muncă, a căror utilizare condiționează eficiența producției.

Înfăptuirea obiectivelor actualei etape de dezvoltare a României — creșterea puternică a forțelor de producție, dezvoltarea economică armonioasă a tuturor ramurilor economiei naționale, pe baza mecanizării și automatizării, electronizării, cibernetizării și robotizării proceselor de producție, îmbunătățirea calității produselor, ridicarea nivelului tehnic și perfecționarea tehnologiilor de fabricație — constituie efecte nemijlocite ale eforturilor proprii de creație științifică și tehnică, ale muncii întregului nostru popor. Dezvoltarea puternică a bazei tehnico-materiale în țara noastră în anii socialismului, și cu deosebire în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, a asigurat creșterea gradului de înzestrare tehnică a muncii, schimbări calitativ profunde în caracterul și conținutul muncii, îmbunătățirea treptată a valorii aportului factorului uman în condiții economico-sociale determinate. În acest fel s-a putut afirma — și se afirmă în tot mai mare măsură — o nouă calitate a muncii și activității. „Trebuie să avem întotdeauna în vedere — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — ... că munca este factorul hotărâtor al dezvoltării forțelor de producție, al progresului oricărei societăți. Munca a avut rolul determinant în dezvoltarea fizică și intelectuală a omului, omul însuși — se poate spune — este creația muncii”¹.

Socialismul și-a propus să dezvolte caracterul social al muncii, să intensifice și să perfecționeze munca socială și diviziunea muncii în societate, lichidând repartițiile inechitabile și înlocuindu-le cu principiul repartiției în raport cu munca și contribuția fiecăruia la dezvoltarea generală

¹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste, multilateral dezvoltate*, vol. 24, București, Edit. politică, 1983, p. 27.

a societății, după principiul „nici muncă fără piine, nici piine fără muncă”, de la fiecare după posibilitate, fiecăruia după muncă. Ca urmare, nimeni nu poate trăi din munca altuia, nimeni nu poate trăi fără să muncească. De aceea trebuie ca toți oamenii muncii să-și aducă contribuția activă, cu întreaga capacitate fizică și intelectuală, la dezvoltarea generală a societății noastre socialiste.

Pe măsură ce știința devine o forță de producție nemijlocită și generează o adevărată explozie în domeniul creației și inovației nivelul, ritmul și amploarea dezvoltării economice a unei țări, valorificarea optimă a bogățiilor ei naturale, sporirea avuției naționale, gradul ei de prosperitate și civilizație depind din ce în ce mai mult de calitatea resurselor umane, de utilizarea lor rațională și eficientă. De aceea, este necesar, așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „să luăm măsuri hotărâtoare în vederea perfecționării cunoștințelor profesionale, tehnico-științifice ale oamenilor muncii, ale tuturor cadrelor. Problema ridicării nivelului de calificare și a lărgirii orizontului de cunoștințe ale oamenilor muncii, al cadrelor, constituie o necesitate imperioasă pentru soluționarea în bune condiții a marilor probleme privind dezvoltarea economiei naționale, creșterea productivității muncii, ridicarea calității, realizarea unei înalte eficiențe economice”².

Aprecierea importanței factorului uman, a contribuției lui majore la satisfacerea cerințelor vieții sociale, este legată nemijlocit de măsura valorificării depline a potențialului său funcțional, a capacității sale de muncă în activitatea productivă. Capacitatea de muncă a oamenilor muncii exprimă ansamblul caracteristicilor fizice, psihice, profesionale, de integrare în mediul muncii și mediul social, care, prin nivelul și continuitatea lor imprimă forței de muncă capacitatea de a realiza, în condiții determinate, un anumit rezultat: produs, lucrare, serviciu ș.a., care să contribuie nemijlocit și eficient la dezvoltarea generală.

Toate cercetările privind sursele creșterii productivității muncii evidențiază marea importanță a factorului uman. În calitatea lor de proprietari ai mijloacelor de producție, de producători și beneficiari ai valorilor materiale și spirituale, oamenii muncii din țara noastră sînt direct răspunzători de calitatea procesului de conducere, de rezultatele întregii activități în unitatea din care fac parte, de gospodărirea rațională și eficientă a bunurilor ce le sînt încredințate spre administrare. De aceea, este necesar ca oamenii muncii să-și intensifice, în mai mare măsură, participarea la creșterea contribuției fiecărei unități economice, a fiecărui colectiv de muncă, la dezvoltarea generală a țării, la ridicarea nivelului de trai al poporului.

Realizarea acestui deziderat depinde atât de cunoașterea, sub multiple aspecte, a resurselor umane din fiecare unitate în parte și din societate în ansamblu, cit și de promovarea pe această bază a unor programe privind utilizarea lor eficientă. În cadrul acestor preocupări trebuie precizate și analizate independent și în corelație: elementele care determină calitatea factorului om, caracteristicile fizice și psihice ale omului, sex, vîrstă, starea de sănătate fizică și psihică, mediul de proveniență, comportarea, aspirațiile profesionale, interesul, perspectiva, adaptabilitatea, rapiditatea, stabilitatea, fluctuația, formația și experiența profesională, creativitatea, condițiile specifice activității desfășurate (ambianța muncii determinată

² Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 25, București, Edit. politică, 1984, p. 24.

de nivelul temperaturii, umidității și vitezei curenților de aer, de limitele fiziologice ale zgomotului, vibrațiilor, substanțelor nocive și radiațiilor, de condițiile și influența iluminatului și cromaticii industriale), protecția și securitatea muncii, timpul de efort, ambianța psihologică a muncii caracterizată de relațiile din colectivul de muncă, interesul pentru muncă, integrarea în muncă, satisfacția profesională, condițiile de trai caracterizate prin satisfacerea vieții de familie, nivelul câștigului nominal și real, tipul de locuință și gradul de confort, distanța până la locul de muncă, alimentația, organizarea sanitară, relațiile sociale, petrecerea timpului liber ș.a. Desigur, în funcție de calitatea caracteristicilor fizice, psihice, profesionale și în funcție de natura și condițiile desfășurării și aprecierii activității, capacitatea de muncă a omului este variabilă, tendința tuturor preocupărilor în acest domeniu fiind creșterea aportului său astfel încât cu o cantitate determinată de muncă să se obțină rezultate maxime.

În concluzie, ridicarea nivelului general de cunoaștere devine cu atât mai necesară cu cât activitatea productivă se desfășoară într-un mediu social organizat, în cadrul unei structuri în care oamenii se prezintă ca o uriașă forță de muncă neomogenă în structura sa, având profesii, calificări, specializări și poziții ierarhice diferite. Fiecare poartă o multitudine de experiențe personale și sociale, o varietate de aspirații și stări posibile de integrare, în măsură mai mare sau mai mică, în viața și activitatea colectivului.

Este, de asemenea, evident, că în întreg acest context un rol deosebit de însemnat revine învățămîntului, domeniu adaptat în cât mai mare măsură cerințelor și exigențelor dezvoltării.

